

CEMİL KAVUKÇU

*bilinen
bir sokakta
kaybolmak*

CEMİL KAVUKÇU
BİLİNEN
BİR SOKAKTA
KAYBOLMAK

Can aędaş

Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, Cemil Kavukçu

© 1997, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1997

5. basım: Ocak 2023, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzelti: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak deseni: Melih Kavukçu

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-3028-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

CEMİL KAVUKÇU
BİLİNEN
BİR SOKAKTA
KAYBOLMAK

ÖYKÜ

♥can

Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Uzak Noktalara Doğru, 1995

Yalnız Uyuyanlar İçin, 1996

Temmuz Suçlu, 1998

Dönüş, 1998

Dört Duvar Beş Pencere, 1999

Pazar Güneşi, 2000

Gemiler de Ağlarmış, 2001

Başkasının Rüyaları, 2003

Suda Bulanık Oyunlar, 2004

Gamba, 2005

Mimozada Elli Gram, 2007

Angelacoma'nın Duvarları, 2008

Tasmalı Güvercin, 2009

Düşkaçırın, 2011

Aynadaki Zaman, 2012

Örümcek Kapanı, 2013

Üstü Kalsın, 2014

O Vakit Son Mimozada, 2015

Maviye Boyanmış Sular, 2016

Yüzünüz Kuşlar Yüzünüz, 2017

CEMİL KAVUKÇU, 1951'de İnegöl'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi (1976). Öyküleri, 1980'den bu yana çeşitli dergilerde yayımlandı. *Patika* adlı eseriyle 1987'de Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü, 1996'da *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2009'da *Angelacoma'nın Duvarları* adlı anlatısıyla da Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, 2013'te Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

İçindekiler

KANATSIZ KUŞLAR

Aslangöz	13
O Güzel Günler	19
Cezam Bitiyor Ceza	31
Her Şey Boçka İçin	37
Suzi'nin Rüzgârı	47
Amca İhsan'ın Tarlaları	53
Kanaryadaki Kafes	61

BOŞLUĞA BAKAN PENCERE

Kovan	69
Sansarlar	91
Olmuyor Koca Papaz	97
Son Sığınak	105
Ludwig Grundig	113

NOLYA

Nolya	121
Yanlış Adım	145
Hoşça Kalın	153
İşte Bu	157

KANATSIZ KUŞLAR

ASLANGÖZ

Tanıdığım bütün dedeler öksürürdü ama benim dedeminki hiçbirine benzemezdi; çünkü o öksürmez ya da öksüremez, “Öhhaa!” diye gırtlaktan, garip bir ses çıkarırdı. Aslında yalnızca “haa” derdi, onu diyebilmek için de “ö”den güç alırdı. “Ö” ile “h” arasını çabuk geçer, ancak “h”dan “a”ya kolay kolay atlayamazdı. O ne zaman “Öhhaa”yı patlatsa, babaannem, duymayacağı bir biçimde “geber” derdi; özellikle sabahları, böğüre böğüre evin içinde dolaşırken. Çöp gibi bir adamdı. Çok aksiydi. Babam da, küçük amcam da hâlâ korkarlardı ondan. Aslangöz Amcam, birçok şeyin olduğu gibi, ne dedemin öksürüğünün ne de varlığının farkındaydı. Aynı evde yaşamamıza karşın birbirlerini görmezlerdi bile. Aslangöz Amcamı gecenin bir saatinde eve getirdiklerinde dedem ortadan kaybolurdu; sabahları, dedem öksürüğünü peşi sıra sürükleye sürükleye evin içinde dolaşırken ve babaanneme sövüp sayacak nedenler ararken, amcam uyurdu. İkinciye doğru uyanır, o zaman da dedem evden çıkmış olurdu.

Dedemin pijamasının lastiği boldu ya da doğru dürüst bir kıcı olmadığından üstünde durmazdı. Bu nedenle de pijamasını sürekli çekiştirirdi. Ama ne çekiştirmek; hemen düşmesin diye bel lastiğini göğsüne dek çıkarırdı.

O zaman da dikiş yeri kıcına kaçar, önden de takım taklavat belli olurdu. Ablalarım gülüşürlerdi. O, “Öhhaa!” derdi. Bir keresinde de sigarayı ağaç ağızlığına yerleştirirken biraz oyalanmış, sonra da dudaklarını ileri uzatıp avurtlarını iyice çukurlaştırarak “pof pof” diye diye dumanı çekip yakayım derken (benzinli çakmağı da azizlik yapmıştı) ayak bileklerine dek inivermişti pijama. Rahat gülebilmek için çil yavrusu gibi dağılmıştık.

Dedemin, Aslangöz Amcamla neden karşılaşmak istemediğini bilmezdim. Onu sevip sevmediğini de bilmezdim, hatta ona acıyıp acımadığını da.

Arada babaanneme, “Aslangöz’ün bezi bitti mi?” derdi. Bitmiş ya da az kalmışsa giyinip evden çıkar, dura dinlene, öksüre tıksıra, bastonundan destek alarak, Berber Abdullah’ın, Aşçı İlyas’ın ve Terzi Muharrem’in dükkânlarında –mevsimine göre, ya içeride ya dışarıda– sigara molası vererek Manifaturacı İrfan’ın (biz ona Maça Papazı derdik, en az dedem kadar korkunçtu) dükkânına ulaşırdı. Yolunun üstünde olmasına karşın babamla küçük amcamın işlettiği ekmek fırınına uğramaz, önünden geçerken başını öbür yana çevirir ama varlığını hissettirmek için de mutlaka öksürürdü. Onun rızası alınmadan odunlu fırından mazotlu fırına geçmişlerdi ya, fırın onun için bitmişti artık. Benim için on dakika sürecek bu yol dedemin bütün gününü alırdı. Maça Papazı, yirmi metrelik Amerikan bezini ölçüp yırtana dek (evet, yırtana dek, çünkü makas kullanmazdı o, ne kadar istiyorsan ölçer, katlayıp kenarı kenara çakıştırır, metrenin ucundaki teneke ile kaplı bölümü katlama noktasına koyup var gücüyle abanarak orayı yırtar, sonra da caart diye ayırırdı bezi ve dedem o sesi duyar duymaz en içten, en balgamlı “öhhaa”sını patlatırdı) peş peşe dört sigara içerdi. Sonra Maça Papazı çay söylerdi ki, iki sigara da orada

giderdi. Dedemin günlük tüketimi tok içimli altmış yuvarlak “Yeşilova”ydı. Öyle bir sigara markası yoktu; belki saman ambalaj kâğıdının üzerindeki yazının yeşil olması, belki de benim bilmediğim bir nedenden ötürü, pakette “Üçüncü” yazmasına karşın, o, “Yeşilova” derdi. Sonra geri dönüş başlardı. Yine aynı noktalarda mola vererek, sigara içip öksürerek, fırının önünden geçerken başını öbür yana çevirerek evi bulurdu.

Babaannem, bebekliğinde olduğu gibi Aslangöz’ün altını bağlardı. Çünkü Aslangöz hem büyüğünü, hem küçüğünü altına yapardı. İçerken nerede duracağını unutmuştu artık, bu nedenle nerede ne yapacağı bilinmezdi ve dedem bu duruma hiç ses çıkarmazdı.

Aslangöz yıllar önce alkolik olmuştu.

Geceleri bir yerlerde sızıp kalırdı. Onu bir at arabasıyla ya da bir motosikletin sepetinde ya da birinin sırtında eve getirirlerdi. Amcam, hiçbirini hatırlamazdı. Babaannem hemen onu soyar, Amerikan bezinden diktiği kocaman bezlerle altını bağlardı. Bazen de hiç kimse getirmezdi Aslangöz’ü. Babaannem, öyle gecelerde “Geberesice”nin sabaha kadar uyumadığını, pencere başında sigara içip öksürdüğünü, gözünü kırpmadan sokağa baktığını söylerdi.

Büyük amcama “Aslangöz” adını dedem takmış. Babam ve amcalarım küçükken, sonbahardaki panayırda kocaman bir çadır kurulmuş ki, Afrika kıtasının bütün vahşi yaratıkları oradaymış. Çadırın üstünde, bütün hayvanların renkli resimlerinin yapıldığı ve her bakanın dudagını uçuklatan büyük bir afiş varmış. Çadırın önünde de belden üstü çıplak, siyah derili bir adam, en az dedem

boyunda bir yılanla şaklabanlık yaparmış. Dedemin umrunda değilmiş Afrika'nın sefil yaratıkları; varsa yoksa çadır tiyatrosundaki karıarmış; arkadaşlarıyla birlikte her gün (Maça Papazı, falan), ip bıyıklı bir pezevenğin klarnet çaldığı, babaannemin iki katı karıların kıvıra kıvıra oynadığı çadıra gidermiş. Hep birlikte avuçlarını patlata patlata tempo tutarlarmış: Aç... Aç! Kadınlar küçücük donlarını indirir gibi yapar indirmezlermiş, indirir gibi yapar indirmezlermiş. Tempo artar, klarnet alır başını gidermiş. Dedem o zamanlar öksürmezmiş, bu kadar zayıf, bu kadar kıçsız da değilmiş, sigaradan sararmış beyaz bıyıkları da kömür karasıymış. Sonra kadın donunu bir indirirmiş, altında bir don daha. Aynı soğan gibi, her donun altından bir don çıkarmış. Onlar kasketlerini çadırın ta tepelerine kadar fırlatır, basarlarmış ıslığı.

Bir gün babaannem dayanamamış, ne bok yemeye her gün gidiyorsun panayıra, demiş. Çadıra gidiyorum, demiş dedem de saf saf ama birden toparlamış kendini, ses tonu buyurganlaşmış, o çadır Afrika'dan gelen yaratıklarla dolu, demiş, her gün gidip ibretle onları seyrediyorum. O zaman beni de götür, demiş babaannem, ben de ibret alayım. Olmaz, demiş dedem, kadın kısmının gideceği yerler değil oraları. Babaannemin içine kurt düşmüş ya, işin peşini bırakmıyor; o zaman çocukları götür (öyle ya, üçü de erkek), onlar ibret alsın, demiş. Dedem kıvıramamış. Ertesi gün panayıra gitmişler. Aslangöz Amcamın adı "Aslangöz" değilmiş daha. O günden sonra almış bu adı. Ne kadar haşarı bir çocuk olduğunu bilmez misiniz, diye anlatmış dedem. Çadıra girdiklerinde, onca yaratığa bakmadan, doğruca aslanın kafesine doğru koşmuş amcam. Demir çubukları tutmuş, Allahtan çubukların arası darmış da, başını içeri sokamamış. Yine de yetişememişler, bir pençede sol gözünü alıvermiş aslan.

Babaannem bu hikâyeye inanmıyor, çünkü panayırda, donsuz karıların oynadığı bir çadırın olduğunu biliyor. Ona göre (dedem bunları hiçbir zaman duymadı) “Geberesice”, çocukları o çadıra tıkip kendisi karıların çadırına gitti, çıkıp çocuklarını bulduğundaysa (yılanlarla şaklabanlık yapan karaderili adama teslim etmiş olmalıydı onları) büyük oğlunun sol gözü yoktu. Ya da, çocukları da o mendebur çadıra soktu, yüzü gözü boyalı çıplak karıları “Afrikalı yaratıklar” diye gösterdi, sonra orada bir kavga çıktı... Bilmiyor işte, babaannem ne olduğunu bilmiyor ama aslan pençesine de hiç inanmıyor. Bu konu ne zaman konuşulsa, babam gözünün birini kısarak yıllar öncesine bakmaya çalışır, bu arada başını kaşıyarak düşünürdü; çok düşünürdü ama panayırı da, vahşi yaratıklarla dolu bir çadırı da hatırlayamazdı. Babaannem de kızar, Oğullarımın içinde en aptalı sendin, derdi babama. Küçük amcam o kadar küçük olmasaymış, her şeyi bugün gibi hatırlarmış. Yine de bir şeyler hatırlıyor küçük amcam; ama çok bulanık ve ipe sapa gelmez şeyler. Aslangöz ise hiçbir şey söylemiyor. O bahtsız yavrum okuyamadıysa, bir dikiş tutturamadıysa, evlenip çoluk çocuğa karışamadıysa, alkolik olduysa, bunun nedeni bir sonbahar panayırında sol gözünü kaybetmesidir, diyor babaannem. Öyle içliymiş ki, kimselere benzemezmiş.

Bunlar “Geberesice”nin yanında hiç konuşulmuyor.

Uyanır uyanmaz “Öhhaa!” diyor, dedem. Bir Yeşilova yakıyor. İlk nefesten sonra “öhhaa”ların ardı kesilmiyor. Pijamasının bel lastiğini çeke çeke dolaşüyor evin içinde.

Bir gece Aslangöz’ü kimse getirmedi eve. Arada dışarıda kaldığı olurdu, ertesi gün geleceğini ya da getirileceğini bilirdik. Ama öyle olmadı. Sabah, kapımızı bir bekçi

çaldı, dedemle bir şeyler konuştular. Dedem bir Yeşilova yaktı. Öksürdü. Bir daha öksürdü. Babaannem onun yüzünden her şeyi okumuş olmalı ki, sessizce ağlamaya başladı. Bekçi gittikten sonra dedem kimseye bir şey demedi ama Aslangöz'ün bir yerde sızdığını ve artık hiç ayılmayacağını hepimiz anladık.

Kimseyle konuşmadığı gibi benimle de konuşmazdı amcam, onu tanımazdım. Kimse tanımazdı. Kendi bile. Onun varlığı evde bir tür yokluktu. Ama asıl yokluğunu, bir daha gelmemek üzere gidince anladık.

Bir gün dedemi, babaannemin diktiği ama Aslangöz Amcamın kullanmaya ömrünün yetmediği bezlere yüzünü gömmüş ağlarken gördüm. O zaman, amcamın sol gözünü bir aslan pençesinin almadığını düşündüm. Ama gerçeği hiçbir zaman öğrenemedim.

O kadar da yalnız değilim diye düşünüp gülümsedi. Sahilde yürüyen, sonra durup yerleri koklayan, sonra yine yürüyen ama hiçbir amacı olmadığı anlaşılan ve büyük olasılıkla camı sıkılan köpeğe baktı. Islık çalınca başını döndürdü köpek ve kuyruğu birkaç kez sallandı. Bu sesleniştikten hoşnut kaldığını göstermek istiyordu. Sonra yine başını önüne eğip sarsak adımlarla yürüdü. Uzun süre izledi onu.

"Çizgi dışı yaşam süren insanlara saygı duyuyorum, sıradanlaşmak yerine tükenişi seçseler de," diyen Cemil Kavukçu'nun ilk kez 1997 yılında yayımlanan *Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak*'ı, son yılların en iyi öykü kitaplarından biri. Öykülerindeki yalın, abartısız dil, canlı anlatım, sıradan insanların yaşamlarından incelikli gözlemler çıkarması, bu insanların dünyasına okuru başarıyla dahil edebilmesi, Kavukçu'nun yakaladığı başarıyı sürekli kılıyor.

Kapak tasarımı: Medih Kavukçu

 CAN

can yayinlar.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinlari

ISBN 978-975-07-3028-3

9 789750 730283